

Uns habitants de Pristina caminen prop de la tanca de l'edifici del Parlament de Kosovo, on hi ha penjades unes fotografies d'albanokosovars desapareguts durant la guerra.

Compte enrere cap a la independència

El principat de Mònaco i el protectorat de l'ONU de Kosovo tenen ben poc a veure. Però cada vegada que es truca per telèfon a un albanokosovar s'ha de marcar el prefix 377, el mateix que utilitzen els multimilionaris del principat mediterrani. Mònaco va cedir el codi telefònic a Kosovo després de la guerra de final dels 90. En canvi d'això, els albanokosovars paguen un tant per trucada al principat monegasc. És el cost de tenir un prefix telefònic diferent del seu gran enemic, Sèrbia. Aquest és un dels inconvenients de no posseir un estat. N'hi ha més, com, per exemple, no tenir cap representant en organismes internacionals o no disposar de passaport ni de bandera oficial.

Però ara la situació és a punt de canviar. Kosovo, un país d'uns 2,2 milions d'habitants, té la independència a tocar dels dits. Els albanokosovars, que con-

La independència de Kosovo és gairebé un fet. El Consell de Seguretat de l'ONU s'haurà de pronunciar sobre una decisió que té el suport del 88% de la població. Si els membres europeus i els Estats Units són partidaris de la creació d'un nou estat, Rússia, aliada de Sèrbia, s'hi oposa frontalment.

formen el 88% de la població, l'esperen amb impaciència. "No podem continuar amb l'actual estatus provisional", diuen. "Estem cansats d'esperar" I "ens aixequen la camisa" són més frases habituals aquests dies entre els albanesos de Kosovo. El govern format de poc, encapçalat per l'ex-cap guerriller Hashim Thaçi, declararà la

independència unilateralment durant les setmanes vinents, a tot estirar un parell o tres de mesos. Thaçi esperarà a aconseguir el màxim consens possible de la comunitat internacional.

La determinació de l'ONU. És previst que el Consell de Seguretat de l'ONU es reunirà aquesta setmana

per discutir la probable independència de Kosovo. Els Estats Units, aliats dels albanokosovars, en són partidaris. Rússia, aliada de Sèrbia, s'hi oposa. L'enfrontament recorda els temps de la guerra freda. Rússia vetarà qualsevol proposta de l'ONU que no sigui acceptada per Belgrad. Per una altra banda, els Estats Units i les principals cancelleries europees cercaran la manera d'esquivar la resolució 1244 del Consell Seguretat de l'ONU que dictamina que Kosovo pertany a Sèrbia. Tant el Regne Unit, com França, Alemanya i Itàlia, són partidaris de la independència de Kosovo. En vista d'aquest panorama, és probable que Espanya, que la setmana passada va impedir, juntament amb Xipre, una posició conjunta de la Unió Europea a favor, acabi acceptant-ho.

Les conseqüències immediates de la independència de Kosovo són imprevisibles, però el perill d'una certa inestabilitat plana sobre aquesta part dels Balcans. Sèrbia ja prepara accions de resposta a la segregació d'un territori que considera el propi bressol nacional. A més, Rússia podria jugar la carta de Kosovo al Caucas per exigir la independència de les dues repúbliques secessionistes de Geòrgia: Abkhàzia i Ossètia del Sud. Sigui com vulgui, Kosovo, que mai no ha estat un país sobirà, ho serà ben aviat i, a més, d'una manera inusual aquests darrers decennis: separant-se sense el consentiment de l'estat, Sèrbia, del qual forma part, i després d'una guerra acabada amb la intervenció internacional de l'OTAN i de l'ONU.

Un país pobre. Kosovo, vuit anys després de la guerra, continua essent una de les zones més pobres d'Europa. Els talls de llum i d'aigua són el pa de cada dia. La meitat dels kosovars no tenen feina. Centenars de fàbriques i mines romanen abandonades. Les màfies i el contraban, per contra, són pilars econòmics del país. A més, la pobresa s'accentua al medi rural. A una trentena de quilòmetres de Pristina, hi ha el poble de Hallaq i Vogel. Hi viu l'albanokosvar Muhamet Morina, amb la seva muller i quatre fills. Van abandonar la casa durant la guerra i no hi han pogut tornar mai més. Ara viuen a la llar del seu germà. "Fa més de deu

anys que no treballo. Sobrevivim de miracle", explica Muhamet. L'agricultura, diu, "està estancada": mig per l'envelliment de la maquinària mig per la manca d'una xarxa de distribució dels productes. "Tal com estem ara, no anem enlloc. La independència ens ajudarà, arribaran inversions estrangeres i viurem millor", assegura. Nenad Trajkovic, serbokosovar de 28 anys, no hi està d'acord: "Amb un Kosovo independent, els serbis serem ciutadans de segona."

Reconciliació impossible. La família sèrbia Trajkovic viu a Kosovo Polje, un dels més de trenta enclavaments de Kosovo. Es calcula que gairebé la meitat dels 150.000 serbis de Kosovo viuen escampats per enclavaments, mentre que la resta es concentra al nord del país. Nenad Trajkovic va cada dia a treballar a Pristina a una organització no governamental. "Entro al cotxe i no en surto fins que no sóc a la porta de l'oficina. No m'he aturat mai a comprar ni a omplir el dipòsit de benzina a la zona albanesa, podria ser perillós", explica Nenad. La família Trajkovic va patir a la pròpia pell el rebrot de violència de 2004 quan grupuscles albanokosovars van atacar la minoria sèrbia. Avui dia, una de cada dues cases sèrbies de Kosovo Polje és en venda. "Els albanesos les compren, les enderroquen i se'n fan una de nova. Cada vegada estem més encerclats", es

dol Nenad. "Si es declara la independència, haurem de marxar", conclou.

La reconciliació entre serbis i albanesos sembla impossible. Encara són molt recents els familiars perduts, les llars cremades i les fugides sense retorn. La societat està polaritzada. Administrativament, funcionen dues estructures paral·leles: la dels albanokosovars i la dels serbis. Hi ha, fins i tot, dues economies: una en euros per als albanesos i una altra en dinars per als serbis. Aquesta divisió encara és més evident a Mitrovica, la principal ciutat del nord del país, partida pel riu Ibar i per segles d'odi acumulat. A l'una banda hi viuen els albanokosovars. A l'altra, els serbis. Són dos móns en una sola ciutat, sense cap contacte. "Som dos pobles, dues tradicions molt diferents, massa diferents", sentència un jubilat del costat serbi de Mitrovica.

Els invisibles del conflicte. Enmig del foc entre serbis i albanesos, hi ha les altres minories de Kosovo, el 5% de la població. Són gitanos, turcs i bosniacs (eslaus musulmans), els invisibles del conflicte. Durant la guerra van rebre garrotades de tots dos fronts i ara no han participat en les negociacions entre Belgrad i Pristina sobre el futur de la regió. D'aquestes minories, els gitanos són els més desfavorits. Es divideixen en tres col·lectius: els roma parlen caló mentre que els aixcalis i els egipcis han adoptat l'albanès com

Una joves passen davant un mur a la ciutat d'Istog, on, com a moltes parets de Kosovo, hi ha escrit el lema: "No negociació, autodeterminació."

“Resem cada dia per la independència”

Muhamet Cipaj, imam de la mesquita d'Istog (Kosovo)

Kosovo és una amalgama de religions. Els serbis són ortodoxos. Una minoria albanesa és catòlica i l'islam és, amb diferència, la fe majoritària. Els kosovars, tot i omplir mesquites, viuen l'islam amb un certa flexibilitat. De vegades beuen alcohol i no segueixen el ramadà. Tampoc no hi ha gaires dones que portin vel. Això no obstant, la veu dels imams és sempre molt escoltada. Muhamet Cipaj és un dels líders religiosos més respectats de Kosovo. Es va formar a Damasc a l'època comunista de Iugoslàvia, quan la religió hi era prohibida. El 1980, en morir el mariscal Tito, va tornar a Kosovo. Exerceix d'imam a la ciutat d'Istog, a l'oest del país.

—Com vau viure la guerra entre les forces sèrbies i l'exèrcit d'alliberament de Kosovo (UÇK)?

—Va ser terrible. El 1999 jo dirigia una associació religiosa d'ajuda als més desvalguts. Havíem recollit medicines i menjar per a unes famílies albaneses. Quan els les anàvem a portar, la policia sèrbia ens va detenir i ens va torturar. Encara ara em queden marques del maltractament.

—Quin paper hi va tenir, la religió, a la guerra?

—A Kosovo, no hi hagut mai conflicte religiós. Va ser una qüestió política, però no pas religiosa. Des de sempre, els albanesos musulmans i els serbis ortodoxos hem viscut en harmonia. Els imams tenim molt bona relació amb els popes [capellans ortodoxos] i, de vegades, hem organitzat accions conjuntes.

—Com veieu l'actual situació política de Kosovo?

—Els imams no entrem en la política. Només participem

FERRAN GARCIA

en moviments ciutadans. La nostra junta islàmica ha dictaminat que no ens podem afiliar a cap partit ni demanar el vot per un polític o un altre. Ara bé, el poble ha escollit els seus representants. Crec que la voluntat de la gran majoria de Kosovo ha quedat prou clara.

—Sou partidari de la independència?

—És clar que sí. La independència portarà benestar i tranquil·litat per a la majoria de la població. Nosaltres resem cada dia per aconseguir la independència. Hem viscut una guerra i sabem les conseqüències devastadores que té. Ningú, llevat d'algun petit grup radical, no vol tornar a un conflicte armat. No volem més enfrontaments, més morts, més misèria. Per això, per damunt de tot, resem per la pau.

—És possible la reconciliació entre albanesos i serbis?

—Crec que sí, tot i que ara per ara no és fàcil. Caldrà temps i molt d'esforç. Nosaltres ja hem començat a treballar-hi. No fa gaire que hem creat un associació d'amics de l'islam que té per objectiu la reconciliació entre les diverses ètnies de Kosovo.

—Ha augmentat el nombre de fidels després de la guerra?

—Potser sí, una mica, però l'augment ja va començar abans de la guerra, als anys 80. Els nostres fidels són sobretot gent gran i canalla de l'escola. També tenim un grup de joves que vénen a la mesquita. La gran majoria de gent de mitjana edat, en canvi, no són creients. És una de les conseqüències de l'època comunista, quan no hi havia cap religió sinó el partit.

a llengua pròpia. Tots tres són musulmans i habiten a Kosovo des de fa almenys set segles. Els tres col·lectius gitanos pateixen els mateixos mals: la desocupació i l'analfabetisme. “Sense feina, només hi ha pobresa; sense estudis, no hi ha futur”, explica Daut Selimi, un aixcali de 80 anys.

La família Selimi viu a la perifèria de Pristina. En total, són dotze membres i

es reparteixen en dues cases. Durant la guerra, van haver de fugir a Macedònia. “Ens van cremar la casa, no sabem si els serbis o els albanesos”, explica Daut Selimi. Sobre la independència, diu: “Tant ens fa, només volem millorar, tornar a la vida d'abans, trobar feina.” De fet, “ningú no ens ha demanat mai res”, explica. Sigui com vulgui, l'opinió dels gitanos de Kosovo compta ben

poc a l'hora de decidir el nou estatus del país. Encara més, ni els albanokosovars ni els serbis no hi tenen gaire a dir. El futur de Kosovo és, ara per ara, a les mans de la comunitat internacional. Washington, Brussel·les i potser Moscou hi tindran la darrera paraula.

Pau Bori
Pristina (Kosovo)